

AZ ELŐTERJESZTÉS SORSZÁMA: 171.

MELLÉKLET: - db

TÁRGY: A német nemzetiségi kultúra helyzete Szekszárdon

ELŐTERJESZTÉS

SZEKSZÁRD MEGYEI JOGÚ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA KÖZGYŰLÉSÉNEK

2022. szeptember 29-i RENDES ÜLÉSÉRE

ELŐTERJESZTŐ:

**Farkas Pál Györgyné elnök (Szekszárdi
Német Nemzetiségi Önkormányzat)**

AZ ELŐTERJESZTÉST KÉSZÍTETTE:

**Farkas Pál Györgyné elnök
Dr. Horváth Annamária köznevelési referens**

ELŐADÓ:

Farkas Pál Györgyné elnök

KEZELÉSI MEGJEGYZÉS:

VÉLEMÉNYEZÉSRE MEGKAPTA:

EGYÉB SZERVEZET:

MEGTÁRGYALTA:

HATÁROZAT SZÁMA:

**Kultúra, Civil szervezetek, Városmarketing
Bizottság**

../2022. (IX. ...) határozat

TÖRVÉNYESSÉGI VÉLEMÉNYEZÉSRE BEMUTATVA:

.....
Dr. Gábor Ferenc
jegyző

Terjedelem: 1 + 7 oldal

Tisztelt Közgyűlés!

Megköszönve a közgyűlés adta lehetőséget, a német nemzetiségi kultúra ápolásának szekszárdi képviselőiről és a német nemzetiségi kultúra aktuális helyzetéről, az elért eredményekről és a tapasztalt nehézségekről az alábbi tájékoztatást adom:

I. A német nemzetiségi kultúra helyi, a Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzat által is támogatott képviselői:

A nemzetiségi kultúra megismertetésében és ápolásában az alábbi hat szervezet (egyesület, alapítvány) és intézmény tölt be kitüntető szerepet. Önkormányzatunk a képviselők tiszteletdíjából Kulturális Alapot hozott létre, mellyel pályázati formában a civil szervezetek hagyományápoló, kulturális programjainak megvalósulását anyagilag támogatja.

1. Libelle Német Játsszóház Egyesület (elnöke: Scherer-Csabai Gyöngyi)

Az egyesület 2018 szeptembere óta végzi munkáját, célközönsége a lehető legfiatalabb korosztály, a 0-3 évesek, illetve ma már az óvodás korosztály is. A Német Hangolódó Játsszóház havonta tart 45 perces foglalkozásokat általában 12-14 anyuka és gyermekeik részvételével. A bölcsődés korúak és az óvodások mondókákat, dalokat hallhatnak és tanulhatnak, a foglalkozásokat bábszínház, játékok teszik érdekessé. Vidéki településeken is jelentkezett igény programjaikra, így oda is ellátogatnak a foglalkozásaikkal (Várdomb, Sióagárd, Bátaszék stb.).

Az egyesület Német Nemzetiségi Napközit is szervez nyáron nemzetiségi tábor formájában az általános iskolásoknak. Legutóbb a gasztronómia jegyében nemzetiségi ételek készítését sajátíthatták el a résztvevők.

2. Sternlein Egyesület (elnöke: Misli Zsolt)

A civil szervezet eredetileg Sternlein Harmonika Zenekar Egyesületként alakult meg, jelenlegi tagságának alapját pedig a korábban a Wunderland Óvodába járt gyerekek szüleinek csoportja alkotja. A Libelle egyesülethez hasonlóan ők sem folytatnak művészeti tevékenységet, céljuk alapvetően a humán értékek közvetítése és a lokálpatriotizmus erősítése. Részt vesznek környezetismereti vetélkedőkön, városi takarításokban, növényültetési akciókban. A német nemzetiségi kultúrához kapcsolódó tevékenységük a nemzetiségi úticélú kirándulások szervezése és a nemzetiségi kulturális műsorok közös látogatása.

Ma már az általános iskolásokra és a középiskolásokra is gondolnak (az alapító tagok gyermekei is kinőttek az óvodás és kisiskolás korból), az ő részvételükre is számítanak a fent leírt programokon. Nem csak a nemzetiségi résztvevőket várják, nyitottak minden érdeklődő felé.

3. Ifjúsági Fúvószenekari Alapítvány (elnök: Kovács Zsolt)

Az Ifjúsági Fúvószenekar 1988-ban alakult a Liszt Ferenc Zeneiskola igazgatójának, Thész Lászlónak kezdeményezésére a zeneiskola fúvós tanszakának tanulói részvételével, és azóta is az intézmény keretei között működik. Az alapítvány 1991-ben jött létre a zenekar pénzügyi támogatásának megoldását lehetővé téve.

Évi 20-25 fellépéssel, a megalakulás óta több száz résztvevő segítségével színesítik a város életét, teszik emlékezetesebbé az ünnepeket, melyeknek állandó szereplői. Rendszeresen vesznek részt minősítő koncerteken, komoly elismerésnek örvendenek. A zenekart Szekszárd Megyei Jogú Város kiemelkedő művészeti együtteseinek között tartja nyilván, működését anyagilag is támogatja.

Partnerkapcsolatokat ápolnak Bietigheim-Bissingen, Bautzennel és a belgiumi Waregemmel is.

4. Német Nemzetiségi Tűzoltó Fúvószenekar Egyesület – Alisca Brass Band (elnök: Csepregi Péter)

Az Alisca Brass Band is Szekszárd Megyei Jogú Város kiemelkedő művészeti együttese, jelenlegi formájában 1992-től működik. A zenekar állandó, rendszeres résztvevője a városi ünnepeknek, éves (szintén rendszeres) nagykoncertjét a Babits Mihály Kulturális Központban tartja.

Az egyesület – alapszabálya szerinti – legfontosabb feladata a német nemzetiségi zenei kultúra ápolása, ezért a zenekar repertoárját is ennek megfelelően fejlesztik, alakítják. Az együttes utánpótlását az Ifjúsági Fúvószenekar biztosítja, jelenlegi létszámuk 22 fő. Az Ifjúsági Fúvószenekarral együtt a térszene programoknak is résztvevője.

5. „Mondschein” Szekszárdi Német Nemzetiségi Kórus Egyesület (elnök: Mikola Péterné)

A Tolna megye falvaiból Szekszárdra beköltözött német származású lakosság köréből 1978-ban létrejött Szekszárdi Német Nemzetiségi Baráti Kör Kórusa 2004-ben alakult át a fenti egyesületté. Céljuk a német nemzetiségi hagyományőrzés, a környékbeli német népdalok gyűjtése és népszerűsítése. Szekszárd Megyei Jogú Város őket is kiemelkedő művészeti együtteseként tartja nyilván.

Rendszeresen vesznek részt német nemzetiségi hagyományőrző együttesek különféle rendezvényein, valamint kórusminősítő hangversenyeken is, kiváló eredménnyel. Szoros partnerkapcsolatokat ápolnak a többi magyarországi német nemzetiségi kórusokkal, és számos külföldi kapcsolatuk is van.

6. Deutsche Bühne Ungarn – Magyarországi Német Színház (igazgató: Lotz Katalin)

Az intézmény nemcsak Szekszárd és Tolna megye egyetlen állandó kőszínháza, hanem egyúttal Magyarország egyetlen német nyelvű színháza is. 1983-ban Tolna megye

önkormányzata alapította Szekszárdi Német Színház néven, 1994-től működnek jelenlegi helyükön, a Garay tér 4. szám alatti, 80 férőhelyes nézőtérrel rendelkező épületben. 2004-től a Magyarországi Németek Országos Önkormányzatával közös fenntartásba kerültek, jelenleg pedig a nemzetiségi önkormányzat az egyedüli, önálló fenntartójuk.

A színház feladata – a fenntartó feladatával összhangban – a német nyelv és szellemi örökség, a történelmi tradíciók és a magyarországi német identitás megőrzése és támogatása. Jelenleg 20 alkalmazottal dolgoznak, de kiterjedt vendégművész körrel is rendelkeznek, jó szakmai és partneri kapcsolatot ápolnak a német nyelvterületen élő és/vagy működő szerzőkkel, társulatokkal. Évadonként 6 produkcióval jelentkeznek, célközönségük pedig a kisgyermekektől a felnőttekig terjed.

Összegzés: Az ismertetett szervezetek és a színház az egészen fiatal korosztálytól a felnőttek, az idősebb korosztály számára is nyújtanak tartalmas szórakozást, és segítik a hagyományok ápolását, miközben nem csak a nemzetiségi származásúaknak biztosítanak ismeretbővítési lehetőséget a német nemzetiségi léttel, a nyelvvel és a kultúrával kapcsolatban.

II. A 2020. és 2021. évek kihívásai és eredményei:

1. Libelle Német Játsszóház Egyesület

Az egyesület tevékenységét a pandémia nem befolyásolta olyan negatív mértékben, mint például a művészeti együttesekét. A havi rendszerességgű foglalkozásokkal szemben a szülők igénye egyre nagyobb a heti rendszerességre vonatkozóan. A babás foglalkoztató tevékenységnél emelkedő létszámot tapasztalnak, és azt, hogy az anyukák többsége német nemzetiségi óvodába írta be gyermekét.

Sok résztvevőjüknek nincs nemzetiségi kötődése, de megszerették és megszerettették gyermekükkel a német nyelvet, és tanulmányaikat is ebben az irányban kívánják biztosítani.

2. Sternlein Egyesület

Az egyesület tagsága állandó. Egy összeforrott csoportról van szó, melyből egyelőre nem történt még „lemorzsolódás”. Hamarosan azonban több régi óvodás befejezi a középiskolát, főiskolára, egyetemre megy, így elkerül majd a városból. Tekintettel azonban arra, hogy ez a korosztály is hiányolta a pandémia miatt elmaradt, megszokott kirándulásokat és programokat, remélhető, hogy visszatérnek, és később talán a felnőtté vált gyerekek gyermekei is várhatóak lesznek a jövőbeli rendezvényeken.

3. Ifjúsági Fúvószenekari Alapítvány

Az Ifjúsági Fúvószenekar életében a pandémia azt jelentette, hogy programjaik nagy része elmaradt, próbáik lehetősége korlátozott volt. Mivel ők a zeneiskola keretében

működnek, ezért a pandémia alatt az intézményekre vonatkozó szabályokhoz kellett alkalmazkodniuk.

Ezen kívül is több gonddal küszködnek. A legjelentősebb ezek között az iskolás korú gyerekek hihetetlen mértékű leterheltsége, elfoglaltsága. A tanulók egész nap az iskolában vannak, azt követően pedig alig jut idejük és energiájuk próbákra, fellépésekre. Hétvégeken ugyanezek a gyerekek tanulmányi és sportversenyeken vesznek részt, ezért egy hétvégi próba is nehezen oldható meg.

A nemzetiségi fúvószena iránt egyre kisebb az érdeklődés, de ez igaz a klasszikus zenére is. A német kultúra ismerete mára kiveszett a családokból, és a járványidőszak alatt megszakadtak a jól kiépített külföldi kapcsolatok is. Ezt mind újra kell építeni, de a régi módon már lehetetlen.

Sikeres volt azonban az „Újra fújva” szlogennel meghirdetett koncertjük, és sokan hallgatták a járványügyi előírások miatt a zeneiskola épülete mellett, a szabadban tartott próbáikat is.

A zeneiskola fiatal, új tanárai szívesen zenélnek együtt a gyerekekkel, ami motiváló erővel is bír.

A közönség újra megtalálásához, eléréséhez remek alkalom lehetne néhány Piac téri próba, illetve koncert.

4. Német Nemzetiségi Tűzoltó Fúvószenekar Egyesület – Alisca Brass Band

A pandémia negatív hatása ennek az egyesületnek az életében is jelentős. A szokásos események náluk is elmaradtak, csak 2021 őszén, a szüreti fesztivál időszakában kezdett visszatérni a lehetőség, hogy próbákat, fellépéseket tarthassanak. A tagok száma csökkent, a jelenlegiek több zenekarban is játszanak. Ez általános tendencia, van olyan zenész, aki három-négy zenekarban is közreműködik. Nekik is újra kell építeniük saját közösségüket, és meg kell találniuk az utat a közönséghez is. Ebben az a legnagyobb problémájuk, hogy koncertjeik beharangozója nem jelenik meg a helyi hírekben és a sajtóban, a róluk szóló hírek nem jutnak el a nyilvánossághoz.

A Pünkösdi Fesztivál korábban erre is jó alkalmat adott, de az utóbbi időben ez a fesztivál is átalakult, a nemzetiségi zene innen is kiszorult.

A veszélyhelyzet miatt nem gyakorolhattak megszokott helyükön, a tűzoltóságban, de a Babits Mihály Kulturális Központban egy nagyon jó akusztikájú próbatermet bocsátottak rendelkezésükre.

5. „Mondschein” Szekszárdi Német Nemzetiségi Kórus Egyesület

Az egyesület és a kórus tagjainak meghatározó része az idősebb korosztályba tartozik, ezért a pandémia miatt az online térben sem találkoztak. Jelenleg kicsit nehezebben szerveződik az utánpótlásuk, bár ebben fontos partnerük a Szekszárdi Dienes Valéria Általános Iskola. Fellépéseiken kívül szívesen látják az érdeklődőket a nyílt próbákon is.

A járvány miatti veszélyhelyzet elmúltával már több jelentős kórustalálkozón és kulturális rendezvényen vettek részt, melyek közül idén az egyik legjelentősebb a

Landesrat (Magyarországi Német Ének-, Zene- és Tánckarok Országos Tanácsa) fennállásának 25 éves jubileumi eseménye volt a Veszprémi Arénában.

6. Deutsche Bühne Ungarn – Magyarországi Német Színház

A színház számára a pandémia a legkreatívabb ötletek kidolgozását és megvalósítását vontta maga után. Intézményként elsődleges céljuk a munkahelyek megóvása volt, melyet sikerrel megvalósítottak. Közönség híján videós megjelenéseket készítettek (többek között oktatási céllal), illetve a háttérszakmában dolgozók karbantartási és egyéb munkákat végeztek. A gyakran elrendelt karanténok a diákszínházi csoportok találkozásait, próbáit is megnehezítették, és teljes egészében le kellett mondaniuk az iskolások számára szervezett jelenléti előadásokról.

A vármegyeháza udvarán tartott szabadtéri előadásaik hangulatosak voltak, a „Nehéz csomag” (Schwäres Gepäck) című produkciójuk „sétálás” előadását pedig szintén a járványhelyzet szülte (az előadás a város utcáin haladva követhető sétálva, fülhallgató segítségével).

Összegzés: A 2020-2021. évek járványhelyzete megnehezítette a kulturális egyesületek, alapítványok és intézmények életét és munkáját, azonban sok kreatív energiát is felszabadított, és a legtöbb szervezetet megújulásra készíteti. Működésük színvonalából azonban nem engedtek, továbbra is igényesen, lelkesedéssel látják el vállalt feladataikat.

Az eltelt időszak tapasztalatairól a nemzetiségi önkormányzat testületi ülésén, együttes beszélgetés és információcsere formájában számoltak be.

III. A Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzat és a Szekszárdi Német Nemzetiségi Egyesület kulturális tevékenysége:

A Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzat (a továbbiakban: SZNNÖ) két alkalommal hirdetett meg rajzpályázatot, illetve illusztrációs alkotói pályázatot általános és középiskolás tanulók részére. A pályázat célja kettős: megismertetni a németiség történetét az általános és középiskolásokkal, illetve segítséget nyújtani a német népismeret oktatásához. A kezdeményezés népszerűségét bizonyítja a több mint 170 beérkezett alkotás, melyeket kiállítás keretében, a Babits Mihály Kulturális Központban tártunk a közönség elé.

Az elmúlt időszakban egy országos szintű társasjátékban is részt vettünk, „Der Weg-Ungarndeutsche Zeitreise” címmel. Az ismeretterjesztő társasjáték egyesületi tagoknak, tanulóknak egyaránt motiváló a magyarországi németek jobb megismeréséhez.

Az SZNNÖ képviselő-testülete – mint az „Ungarndeutsche” című magazinműsor 2022. évi gyártását támogató önkormányzati közreműködő – pénzügyi támogatást igénylő sikeres egyedi kérelmet nyújtott be a Miniszterelnökség Egyházi és Nemzetiségi Kapcsolatokért Felelős Államtitkárságához. A kapott támogatás mértéke 16 millió Ft.

Több filmvetítést is szerveztünk. A nagy érdeklődésre való tekintettel a Babits Mihály Kulturális Központban láthatta a közönség László Gábor hiánypótló dokumentumfilmjét „Mi

svábok, mindig jó magyarok voltunk” címmel, mely a német-magyar együttélés közel 1100 évét mutatja be.

Jelenlegi legnagyobb kulturális projektünk a német nemzetiségi tanösvény megvalósítása. Az erre a célra benyújtott pályázat sikeres volt, a pályázat kiírója projektünket – minőségét tekintve, a magyarországi német tematika következetességét, a helyi specifikus tartalom ábrázolását, a választott módszerek fenntarthatóságát és időszerűségét, valamint a helyi német szervezetek és intézmények együttműködését figyelembe véve – maximálisan támogathatónak ítélte meg.

Köszönet illeti Szekszárd Megyei Jogú Város Közgyűlését, hogy elvi támogatásával lehetővé tette a pályázat benyújtását és a tanösvény kiépítését városunkban.

IV. Javaslatok Szekszárd Megyei Jogú Város és a Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzat jövőbeli kulturális együttműködésére:

A tanösvény kivitelezésében, az állomások környezetének harmonikus kialakításában a továbbiakban is kérem a Tisztelt Közgyűlés támogató segítségét.

Egyúttal javaslatot kívánok tenni a városi Pünkösdi Fesztivál szervezésével kapcsolatos hatékonyabb együttműködésre, és az SZNNÖ nevében felajánlom a német nemzetiség (egyesületünk és más civil szervezetek) tevékeny részvételét a program megvalósításában is.

Kérem a Tisztelt Közgyűlést az előterjesztés megtárgyalására és a határozati javaslat elfogadására.

Szekszárd, 2022. szeptember 15.

**Farkas Pál Györgyné
Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzat
elnöke**

Határozati javaslat

Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének **.../2022. (IX. 29.) határozata** **a német nemzetiségi kultúra helyzetéről Szekszárdon**

Szekszárd Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése

1. megköszöni a Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzat elnökének a német nemzetiségi kultúra helyzetéről szóló összefoglaló tájékoztatóját, és tudomásul veszi azt;

Határidő: 2022. szeptember 29.
Felelős: Ács Rezső polgármester

2. felhatalmazza a Szekszárdi Közművelődési Szolgáltató Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság ügyvezetőjét, hogy a soron következő Pünkösdi Fesztivál megszervezésével kapcsolatban folytasson egyeztetéseket a német nemzetiségi kultúra helyi képviselőivel is.

Határidő: 2022. szeptember 29.
Felelős: Ács Rezső polgármester